

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

Навчальна програма з курсу

“ГРИМ”

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма - «Режисура естради та масових свят»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2023

УДК 792.024.3

Г 84

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 9 від 22.03. 2023 р.)

Рецензенти:

Кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури
Мізяк Віталій Дмитрович

Кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри майстерності актора та режисури драматичного театру Харківського Національного університету мистецтв ім. І.П.Котляревського
Колчанова Людмила Миколаївна

Укладач:

викладач кафедри майстерності актора
Проскуракова Олександра Вячеславівна

Грим: навчальна програма для бакалаврів 2 курсу спец. 026
Г 84 «Сценічне мистецтво», освітня-професійна програма «Режисура естради та масових свят» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; [уклад. О. В. Проскуракова]. — Харків : ХДАК, 2023. — 18 с.

Навчальний курс «Грим» забезпечує формування теоретичних знань і практичних навичок з виховання майбутніх режисерів. Курс розроблено для професійної підготовки режисерів. Для викладачів, студентів, аспірантів.

УДК 792.024.3(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.
© О. В. Проскуракова, 2023

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 культура і мистецтво (шифр і назва)	Вибіркова	
	Напрямок підготовки 026 сценічне мистецтво (шифр і назва)		
	Спеціальність (освітня програма) Режисура естради та масових свят		
Загальна кількість годин - 90		Рік підготовки:	
		2-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: бакалавр	Семестр	
		3-й	
		Лекції	
		10 год.	
		Семінарські	
		4 год.	
		Практичні	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		60 год.	
Вид контролю:			
Іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Грим» – надати теоретичні та практичні навички створення сценічного образу за допомогою зовнішньої характеристики.

Завдання навчальної дисципліни «Грим» полягає в тому, щоб навчити майбутніх спеціалістів технікою рис обличчя у відповідності до створеного образу за допомогою гриму, косметики, спеціальних фарб та постижерських виробів. Крім навичок гримування курс спрямований на виховання розуміння еталонів краси у різних історичних епохах, естетичних та стилістичних принципів створення сучасного образу, яким підпорядковується костюм, реквізит, бутафорія. Курс приділяє особливу увагу різноманітним жанрам естради (гротесковий, умовний, цирковий грим, тощо).

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності. ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології. ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 9. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному правовому полі. ЗК 12. Здатність оцінювати та забезпечувати якість
-------------------------------------	--

	<p>виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 13. Здатність визначати та реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки.</p> <p>ЗК 14. Здатність до самостійного навчання, нових методів дослідження, до зміни наукового і науково-виробничого профілю своєї професійної діяльності, до зміни соціокультурних і соціальних умов діяльності;</p> <p>ЗК 15. Здатність вільно користуватися українською та іноземною мовами як засобом ділового спілкування, активної соціальної мобільності;</p> <p>ЗК 16. Здатність використовувати на практиці навички та вміння в організації науково-дослідних, науково-виробничих робіт і творчих проєктів, в управлінні науковим і творчим колективом, впливати на формування його цілей та соціально-психологічний клімат в потрібному для досягнення творчої мети напрямку, оцінювати якість результатів діяльності;</p> <p>ЗК 17. Здатність до прийняття відповідальності за свої рішення в рамках професійної компетенції;</p> <p>ЗК 18. Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації;</p> <p>ЗК 19. Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей;</p> <p>ЗК 20. Здатність надавати особистим прикладом позитивний вплив на оточуючих з точки зору дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя.</p>
<p>Фахові компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Здійснювати на практиці соціально значимі міжнародні, регіональні, обласні, муніципальні театральні постановки, спрямовані на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення.</p> <p>ФК 2. Розробляти інноваційні театральні проєкти, здійснювати виконавсько-постановочну діяльність у сфері концертно-видовищних форм, художньо-спортивних видовищ, шоу-програм та інших форм сценічної культури.</p> <p>ФК 3. Використовувати досвід світового культурного надбання в акторсько-виконавській та режисерсько-постановочній діяльності для задоволення художньо – естетичних потреб всіх категорій населення.</p> <p>ФК 4. Втілювати на науковій основі</p>

технологічного процесу соціально значимі міжнародні, регіональні і муніципальні вистави, театралізовані видовища, свята та інші форми сценічної культури.

ФК 5. Брати участь в розробці і реалізації державних програм по збереженню і розвитку нематеріальної вітчизняної культури, її традиційних та інноваційних форм.

ФК 7. Проводити збір емпіричної інформації, вивчати досвід експериментальних заходів і діагностику їх ефективності у процесі розробки та проведення вистав, театралізованих видовищ, свят, художньо-спортивних програм і інших форм сценічної культури;

ФК 8. Мислити креативно в контексті самостійної авторської роботи та використовувати науково-дослідницькі матеріали для арт-практик режисерів і акторів у сфері різноманітних форм сценічного мистецтва: режисури театралізованих вистав, свят, художньо-спортивних програм тощо.

ФК 9. Розробляти і реалізовувати технології педагогічної діяльності в сценічному мистецтві.

ФК 10. Здійснювати на високому науково-методичному та педагогічному рівні викладання спеціальних дисциплін у загальноосвітніх закладах і закладах додаткової освіти дітей, викладацький склад яких забезпечує організацію культурно-видовищних проєктів для дітей, підлітків та юнацтва з використанням засобів мистецтва і спорту. Крім цього, в освітніх закладах середнього професійного навчання і освітніх закладах додаткового професійного навчання здійснювати по додатковим науковим програмам професійну перепідготовку кадрів культури і мистецтва.

ФК 11. Розумітися на науково-методичному забезпеченні дисциплін, за якими здійснюється педагогічна діяльність: планування, проведення навчально-виховного процесу, проєктування, розробка та реалізація типових заходів, втілення авторських програм навчання і виховання.

ФК 12. Проводити стратегічний арт-менеджмент в галузі культури, мистецтва та спорту;

ФК 13. Здійснювати керівництво діяльністю державних і недержавних організацій (установ), громадських об'єднань, що забезпечують

	<p>створення вистав, театралізованих видовищ і свят, художньо – спортивних програм та інших форм сценічного мистецтва.</p> <p>ФК 14. Активно впливати на продюсування проєктів, програм, акцій у сфері сценічного мистецтва.</p> <p>ФК 15. Брати участь в громадських дискусіях, пов'язаних з питаннями розвитку сценічного мистецтва, культури та освіти, здійснювати зв'язки з засобами масової інформації.</p> <p>ФК 16. Брати участь в науковій експертизі інноваційних проєктів з проблематики сценічного мистецтва.</p> <p>ФК 17. Вільно спілкуватися (як рідною, так і іноземними мовами) з фахівцями у сфері сценічного мистецтва (України та зарубіжжя), державної адміністрації та місцевого самоврядування, громадських організацій, представниками засобів ЗМІ тощо.;</p> <p>ФК 18. Активно та ефективно використовувати інформаційні технології.</p> <p>ФК 19. Презентувати високий теоретичний рівень знання та розуміння основних проблем сценічного мистецтва та виробництва в контексті сучасної соціокультурної ситуації;</p> <p>ФК 20. Виявляти здатність до об'єктивної інформації під час масової комунікації.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>ПРН (3) 2. Оволодіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу творчого процесу і прийняттю рішень у професійній діяльності;</p> <p>ПРН (3) 3. Вміти критично осмислювати педагогічні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності.</p>

Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніш: історія світового та українського театру, режисура та майстерність актора, історія української культури, етнографія, естетика, історія кіно та телебачення.

Очікувані результати навчання: спроможність здобувача вищої освіти вільно володіти прийомами та засобами гримування; визначати форми, жанри та види постановок та візуальні засоби реалізації повноцінного сценічного образу; вміння відбирати виразні засоби гриму для створення образу.

Критерії оцінювання результатів навчання: досягнення мінімальних та максимальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання. Вільно володіти термінологією гримувального мистецтва, обирати

ефективні виразні засоби для створення сценічного образу, високий рівень технічного виконання завдань, які обираються у відповідності з учбовими темами і залежать від дидактичної мети кожного заняття.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: презентації результатів практичних завдань, фото практичних робіт, ескізи, реферати, презентації.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ. Предмет, структура та завдання курсу.

Тема 2. Загальні етапи розвитку гримувального мистецтва.

Тема 3. Із історії косметики.

Тема 4. Анатомічні основи гриму.

Тема 5. Шкіра. Композиційні основи гриму.

Тема 6. Загальні прийоми гримування.

Тема 7. Технічні прийоми гримування.

Тема 8. Загальні правила гігієни гриму.

Тема 9. Корегуючий грим.

Тема 10. Віковий грим.

Тема 11. Грим художого та повного обличчя.

Тема 12. Расові та національні грими.

Тема 13. Лінійні та умовні види гриму.

Тема 14. Жанровий (спеціальний) грим.

Тема 15. Стиль та образ.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Вступ. Предмет, структура та завдання курсу.	1	1				
Тема 2. Загальні етапи розвитку гримувального мистецтва.	3	1				2
Тема 3. Із історії косметики.	3	1				2
Тема 4. Анатомічні основи гриму.	3	1				2
Тема 5. Шкіра. Композиційні						

основи гриму.	4	2				2
Тема 6. Загальні прийоми гримування.	4			2		2
Тема 7. Технічні прийоми гримування.	7	2				5
Тема 8. Загальні правила гігієни гриму.	7	2				5
Тема 9. Корегуючий грим.	7		2			5
Тема 10. Віковий грим.	7		2			5
Тема 11. Грим художого та повного обличчя.	10		4			6
Тема 12. Расові та національні грими.	8		2			6
Тема 13. Лінійні та умовні види гриму.	8		2			6
Тема 14. Жанровий (спеціальний) грим.	10		4			6
Тема 15. Стиль та образ.	8			2		6
Усього годин	90	10	16	4		60

4. Теми практичних занять

№ теми	Найменування розділів і тем	Усього годин
9	Корегуючий грим.	2
10	Віковий грим.	2
11	Грим художого та повного обличчя.	4
12	Расові та національні грими.	2
13	Лінійні та умовні види гриму.	2
14	Жанровий (спеціальний) грим.	4
Всього		16

5. Самостійна робота

№ п/п	Найменування розділів і тем	Усього годин
1	Вивчити особливості застосування косметики різних історичних епох на основі живописних портретів.	2

2	Опрацювати книгу Елдрідж Л. "Писана краса. Історія макіяжу".	4
3	Скласти схему западин та випуклостей власного обличчя. Робота з ескізом.	2
4	Знайти приклади скульптурно-об'ємного та живописного гриму в театрі та кіно.	2
5	Вивчити особливості національного гриму стародавніх єгиптян, вавілонян, греків, римлян на основі їх портретних та живописних зображень(папірус, вази, скульптури).	5
6	Вивчити особливості національного гриму східних народів (тунгусів, китайців, японців) на основі живописних зображень та кінострічок.	5
7	Вивчити особливості вікового гриму видатних акторів театру та естради ХХ ст.	6
8	Переглянути вистави Харківських театрів і дати аналіз гриму акторів.	6
9	Вивчити особливості оформлення обличчя виконавця на основі телевізійних програм.	7
10	Опрацювати книгу Гуськова С. "Мистецтво гриму".	7
11	Придумати та опрацювати образ казкового персонажу (попелюшки, феї, Снігуроньки тощо).	7
12	Опрацювати книгу Шатохіна І. "Грим у театрі і кіно".	7
Всього		60

Пошук візуальних та інформаційних матеріалів

Як окремий вид самостійної роботи може бути зараховані пошук візуальних або інформаційних матеріалів.

Ознайомлення з візуальними матеріалами є одним із засобів візуалізації навчального матеріалу, підвищення зацікавленості у вивченні навчальної дисципліни, формування дослідницьких компетентностей.

Кожен студент може передивитися будь-який відеоролик за будь-якою темою.

Для виконання цього завдання рекомендується користуватися інтернет-ресурсом youtube.com або спеціалізованими сайтами.

Добірка має бути продемонстрована під час лекції або семінарського заняття та супроводжуватись авторським коментарем. Тривалість демонстрації відеоматеріалів не повинна перевищувати 3-5 хвилин.

Надані матеріали можуть бути розміщені в електронному УМКД, а також у формі постів у соціальних мережах у студентських аккаунтах.

Ілюстративні матеріали готуються на аркушах формату А4 у кольорі і задовільною якістю зображення. Готуються за погодженням з викладачем,

демонструються під час заняття, можуть бути використані для доукомплектування альбомів ілюстрацій на наступні навчальні роки.

Інформаційні матеріали – готуються за погодженням із викладачем у формі повідомлень на 1-2 хвилини, які виголошуються під час аудиторних занять. Мають розширювати та доповнювати інформацію, отриману під час аудиторних занять.

Різновидом цього виду самостійної роботи є виконання студентами завдань з пошуку візуального або фактичного матеріалу в аудиторії через смартфон.

6.Форми поточного та підсумкового контролю. Методи навчання

Методи навчання

Практичні методи, наочні методи (ілюстрування, робота з ескізом, показ).

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час відвідування студентами занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль включає в себе: перегляд практичних робіт, теоретичне опитування (усні та письмові), робота з ескізами.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку за загальними для всіх студентів переліком питань. Під час підсумкового контролю враховуються результати роботи за всіма видами роботи упродовж всього періоду вивчення навчальної дисципліни. *Підсумкова практична робота* виконується студентом завчасно, та враховує активне використання опрацьованого ілюстративного та теоретично-методичного матеріалу.

Відпрацювання пропущених занять проводиться через самостійне опрацювання пропущеного матеріалу та підготовку практичного завдання з теми.

7. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

опитування – 0-5 балів

практичні завдання - 0-3 балів

ескізи робіт - 0-1 балів

контрольні заняття – 0-8 балів

Самостійна робота – 0-20 балів, у тому числі:

добірка візуального матеріалу – 0-2 бали (разом 10).

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю – до 60 балів.

Підсумковий контроль (іспит) – 0-40 балів.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

3 семестр

Поточний контроль								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9
2	2	2	2	4	8	4	4	4

Поточний контроль						Іспит	Сума
T10	T11	T12	T13	T14	T15	40	100
4	4	4	4	4	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

8. Навчально-методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД):
робоча програма, ілюстративні та відео матеріали, інформаційні ресурси.

9. Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Грим [Текст] : навч.-метод. матеріали з курсу для студ. ф-ту театр. та кіно-, телемистецтва / Харк. держ. акад. культури, Каф. режисури; [уклад. Медведєва В. В.]. – Х. : ХДАК, 2007. – 26 с.
2. Гуськов С. Мистецтво гриму. – К., 1992.
3. Елдрідж Л. Писана краса. Історія макіяжу / Л. Елдрідж. – ArtHussStyleBook, 2018. – 240 с.
4. Малярчук К. Г. Особливості використання гриму в українському театральному мистецтві. Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство, 2019. Вип. 40. С. 45-50.
5. Медведєва, В. В. Грим як заключний етап роботи актора над роллю [Текст] / Медведєва Валентина Вікторівна // Соціально-гуманітар. вісн. : зб. наук. пр. / Т-во "Наука та знання". – [Харків], 2014. – Вип. 11. – С. 141-147.
6. Медведєва, В. В. Пошуки характерності в гримі як умова створення цілісного художнього образу [Текст] / В. В. Медведєва // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, [Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; редкол.: В. М. Шейко (відп. ред.) та ін.] ; за заг. ред. В. М. Шейка. – Харків, 2010. – Вип. 31. – С. 193-199.
7. Момчилова А. Колір як образотворчий засіб гриму. Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Рівне : РДГУ. 2018. Вип. 28. С. 294-299.
8. Шаркіна А. Художня структура тематичного жіночого образу з фольклорними мотивами: етапи створення. Artanddesign. 2020. №2. С. 147-157. (IndexCopernicus)
9. Шатохін І. Грим у театрі і кіно. / І. Шатохін. – К.: Мистецтво, 1971. – 170 с.

1. Бойко Т. А. (2021, 22 квітня). Маска в українському театральному мистецтві: національні естетико-художні параметри. В Сценічне мистецтво: домінуючі проблеми художньо-творчих процесів, Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, Київ (с. 179-182). Видавничий центр КНУКіМ.
2. Кравченко З. Дослідження елементів африканської естетики художником-гримером для її втілення в театрі та кіно [Текст] / Зоя Кравченко // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво : наук. журн. / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв ; редкол.: О. Безручко, І. Гавран, А. Медведєва [та ін.]. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2019. – Т. 2, № 1. – С. 24-32.
3. Малярчук К. Г. Грим і маска як структурні складники сценічного образу // Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство. Вип. 45 С. 191-198. - ISSN 2616-4183
4. Малярчук К. Г. Грим як об'єкт наукової рефлексії / К. Г. Малярчук // Культура і сучасність : альманах. - 2019. - № 1. - С. 283-287. - Бібліогр. в кінці ст. . - ISSN 2226-0285
5. Медведєва В. В. Взаємозв'язок візуальних складових сценічного образу [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24-25 квіт. 2014 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Нац. акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2014. – С. 174-175.
6. Медведєва, В. В. Грим і трансформація образу в сценічному мистецтві [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття. У 2 ч. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 22-23 квіт. 2010 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2010. – Ч. 2. – С. 55-56.
7. Медведєва В. В. Сучасні вимоги до театрального гриму: основні фактори [Текст] / В. В. Медведєва // Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 19-20 квіт. 2012 р. / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Акад. мистец. України, Ін-т культурології, Упр. культури і туризму Харк. обл. держ. адмін. ; [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. – Харків, 2012. – С. 202-203.
8. Медведєва В. В. Семіотичний аспект мистецтва гриму [Текст] / В. В. Медведєва // Культура України : зб. наук. пр. / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка ; редкол.: В. М. Шейко, М. В. Дяченко, З. І. Алфьорова [та ін.]. – Харків : ХДАК, 2014. – Вип. 46. – С. 228-235.

9. Момчилова А. Науково-теоретичні засади дослідження гриму в мистецьких практиках. Вісник КНУКіМ. Серія «Мистецтвознавство» : зб. наук. пр. Київ : Видав. центр КНУКіМ. 2018. Вип. 38. С. 259-268.
10. Момчилова А. Грим у модних інноваціях. ScienceandEducation a NewDimension. HumanitiesandSocialSciences, VII(34), I.: 205. Budapest. 2019 Sept. P. 15-17 (IndexCopernicus).
11. Проскурякова О. В. Грим як механізм усвідомлення та здійснення соціокультурної ідентичності // «Чорноморські наукові студії»: матеріали VIII Всеукраїнської мульти-дисциплінарної конференції, м. Одеса, 24 червня 2022 року. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2022. – С. 357-359. ISBN 978-966-992-796-5
12. Проскурякова О. В. Естетична функція гриму в культурі тілесності чоловічого образу // Modernresearchinworldscience. Proceedingsofthe 4th Internationalscientificandpracticalconference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. С. 765-768.
13. Шаркіна А. Практики гриму в fashion-інноваціях: специфіка, функції. Artanddesign. 2020. №3. С. 132-144. (IndexCopernicus).

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>
4. Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого <http://elib.nplu.org/collection.html?id=61>
6. Безкоштовна електронна бібліотека. Українська книга. <http://ukrknyga.at.ua>
7. Сайт Інституту проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. <http://mari.kiev.ua>

Інтернет-ресурси

1. Музей театального, музичного та кіномистецтва України. Режим доступу : <http://www.tmf-museum.kiev.ua>
2. Театральна енциклопедія – режим доступу : <http://rulit.net>
3. Аптека-музей м. Львів. Режим доступу: <https://lvivpharmacy.org.ua/>

4. Віртуальний музей. DiscoverDíadeMuertos. Режим доступу:
<https://artsandculture.google.com/>
5. Музей японської традиційної краси “BeniMuseum“. Режим доступу:
<https://www.isehanhonten.co.jp/museum/>
6. Онлайн-виставка “CEREMONIAL COUTURE” AfricanCeremonies.
(Традиційна мода африканського континенту). Режим доступу:
https://artsandculture.google.com/story/lwURhkz9ah_XIQ
7. Онлайн-виставка “Insidethe “Khon” activityroom”
QueenSirikitMuseumofTextiles (Всередині комнати “Хон”. Індійський
традиційний театр.). Режим доступу:
<https://artsandculture.google.com/story/-gXR5McCIO9JLA>
8. Онлайн-виставка “HowtoGetCleopatra’sMakeupLook” (Макіяж
Клеопатри). Режим доступу:
<https://artsandculture.google.com/story/LgVxbYmQoydIKA>
9. Онлайн-виставка гримувального мистецтва в оперному театрі
“OperaMakeup”. OpéraOrchestrenationalMontpellierOccitanie. Режим
доступу: <https://artsandculture.google.com/story/KwVBEhxpMbzLA>
10. Онлайн-виставка “PowderandPatches. GardinerMuseum” (Фарфор для
будуару у Європі 18 ст.). Режим доступу:
<https://artsandculture.google.com/story/qwXhDuGvgnd7Iw>
11. Онлайн-виставка “Women'sRightsandCosmetics” (“Права жінок та
косметика”). Режим доступу:
<https://artsandculture.google.com/story/EQWRDrY73Z21fw>

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом не передбачені

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Етапи розвитку гримувального мистецтва.
2. Поняття «грим» та «косметика». Перші згадки.
3. Значення обрядового гриму.
4. Історія бойового розфарбування.

5. Національний грим індіанців.
6. Косметика і парфумерія Стародавнього Єгипту. Ідеали краси.
7. Канони краси Стародавньої Греції. Роль гриму в давньогрецькому театрі.
8. Косметичні засоби Стародавньої Месопотамії. Національні особливості асирійців та вавилонян.
9. Основні досягнення у сфері косметології та макіяжу Стародавнього Риму. Грим в давньоримському театрі.
10. Грим у театрі «Кабукі».
11. Грим у театрі «Катхакалі».
12. Макіяж та зачіска гейші.
13. Мистецтво прикрашання тіла в Індії. Значення бінді.
14. Грим у Середньовічному театрі. Засоби догляду за обличчям і тілом.
15. Історія масок «Комедії дельарте».
16. Естетичні ідеали доби Відродження. Популярні косметичні засоби.
17. Мистецтво гриму XVII ст. в країнах західної Європи.
18. Семіотичний аспект та значення “мови мушок”.
19. Естетичні ідеали краси XVIII- XIX ст. Декоративна та лікувальна косметика.
20. Реформи в гримувальному мистецтві кін. XVIII- поч. XIX ст..
21. Еволюція стилістичних напрямів та канонів краси XX ст..
22. Естетичні ідеали XXI ст. Грим як складова масової та повсякденної культури. Сучасні функції гриму.